

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

4. Obstetrices Ægyptiæ ædificabant sibi & Deus ædificabat illis Domos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

habemus inquit Apostolus, *Aedificationem ex DEO*, hoc est diuina beneficentia ac liberalitate, sine qua merces operibus meritorijs non redditur: immò & *Iustitia*; siquidem hæc *DEVM* ex pollicitatione obstringit; *Domum manufactam, eternam in cœlis*, quæ est *Ædificium meritorum*: de quo ita differit Tertullianus Apostoli sensum explanans, libello de resurrectione carnis cap. xli. *hoc quod dissoluetur caro nostra per passionem, domicilium conquirenturi sumus in cœlis. Meminerat Euangelica definitionis: Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quorum illorum est regnum cœlorum: non tamen carnis resurrectionem negauit, si compensationem mercedis opposuit, cum ipsi compensationem debeat, cui dissolutio deputatur, scilicet carni. Sed quia Domum dixerat Carnem, eleganter voluit, & in mercedis comparatione vocabulo Domus uti: ipsi Domui, quæ dissoluitur per passionem, in liorem Domum repromittens per resurrectionem. Hanc autem Domum iustus quilibet in hac vita sibi ædificat, ut in alterâ eam inhabitet, quando illam bonis operibus promeretur. Eandem ædificat *DEVS* quia ipse est principalis Architectus, sicut in quolibet opere meritorio princeps ac prima causa. Non enim sufficientes sumus, vel cogitare aliquid, quod meritorium sit à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex *DEO* est: qui idoneos nos fecit cooperatores Architectonis suæ. Atque ideo fiduciam habemus per Christum ad *DEVM* 2. ad Corinth. 3. 4. 5. 6.*

ARTICULUS IV.

OBSTETRICES ÆGYPTIÆ

Aedificant sibi & Deus aedificat illis Domos.

CVM Rex Ægypti dixisset obstetricibus Hebræorum & mandasset: quando obstetricabitis Hebræas, & partu

partus tempus aduenerit, si masculus fuerit, interficite eum: si fœmina, referuate, illæ astu detrectarunt imperium. Quare benefecit DEVS obstetricibus. & quia timuerunt DEVM, ædificauit eis Domos, Exodi i. Hic merces illarum mulierum exprimitur metaphorâ ædificationis, & Domus. De quâ licet sit magna interpretum digladiatio: tamen non dubitauit asserere S. Hieronymus, & post illum, Rupertus Abbas, Domos ædificatas obstetricibus, fuisse Domos spirituales, & cœlestes, nimirum, cœlestis patriæ felicitatem, & æterna iustorum præmia. Itaque DEVS, dicitur illas ædificasse, quoniam bona opera obstetricum, quæ erant beneuolentiæ, & caritatis erga Hebræos, cum infantes eorum conseruarent, & actus timoris DEI, digna fecit æternæ mercedis retributione. Sanè D. Hieronymus in caput LXV. Isaïæ hunc in modum scribit: *Domus in quibus habitati sunt, qui ædificat eas, vel virtutes intelligenda sunt, vel diuersa mansiones apud Patrem, quas iugiter possidebit, qui eas ædificauerit. Quales sibi ædificasse, & Obstetrix dicuntur in Exodo: quia timebāt DEVM. Licet in Hebræo scriptum sit, à DEO eis ædificatas Domos, quia timuerunt DEVM. Ergo Hieronymi sensu, ædificauerunt, & obstetrix, & DEVS. Verum non tantum in Hebræo, Chaldæo, & Græco apud LXX. est Aedificauit, nepe DEVS ipsis diuis, Domos, sed etiam in Latino: quamuis S. Augustinus legat alicubi; fecerunt sibi ipsis Domos. Rupertus autem idem illud, Aedificauit eis Domos, exponens; intelligendum est, inquit, æternas: quod enim ædificat Dominus, æternum est.*

NEQUE est, quod existimemus pietatem eam erga populum Hebræicum, & timorem erga DEVM obstetricum non meruisse vitæ æternæ retributionem: habuerunt enim verum actum timoris DEI, quo DEVM sunt reueritæ, & pro DEO se mortis periculo exposuerunt:

runt: hic autem actus & est supernaturalis, & merito-
rius vitæ æternæ; fuitque in Obstetricibus talis. Quod
adfirmatè tradit S. Thomas. 2. 2. quæst. 110. artic. vii.
ac consentiunt Scholastici: & ex diuino Codice satis e-
ruitur. Dum enim simpliciter dicitur: *quia timuerunt Deum
ædificauit eis*; intelligendum est de timore sancto quo filii
Dei reuerentur Deum. Et sanè, nisi à Deo vehementer
adiutæ per interiorem Gratiam, & incitatæ fuissent di-
uinitus, nequaquã se ipsas in tam manifestum vitæ disci-
men, ad exequendum opus illud caritatis erga Dei po-
pulum coniecissent. Scio quosdam ex S. Gregorio lib.
viii. Moral. docuisse Obstetrices per actum timoris, &
opus pietatis erga Hebræos, potuisse mereri æternam
mercedè, verùm, propter mendacium, quod postea de-
xerunt commutatam illis fuisse retributionem mercedis
æternæ in præmium temporale: sicque etiam, Deum æ-
dificasse eis Domos: id est, dedisse in retributionem
iis prolem & progeniem numerosam, diuitem, honora-
tam, insignem, & longæuam: siquidem filius est quali-
fabrica & domus parentes: & producendo alios filios
per hos parentis familiam, instar Domus, ædificat. Quod
quam causam fortasse, filius Hebraicè dicitur, בן, *ben*,
à radice בנה, *banah*, id est, *ædificauit*. Verùm, senten-
tiam illam de commutatione mercedis, si Theologus
res examinetur, probabilitate carere planè mihi per-
suadeo. Nam, actus ille timoris Dei, & benignitatis erga
Hebræos, aut proficiscebatur ex diuina Gratia ipsa
sanctificante, seu iustificante, aut non: si non, haud po-
terant per illum mereri vitam æternam, etiam si men-
dacium postea non dixissent. Si verò oriebatur ex re-
dice Gratia infusæ, animas Deo gratas facientis, sine de-
bitio merebantur vitam æternam, quamuis postea men-
dacium protulerint. Tum quia peccatum post futurum
quamuis

quamuis præuisum, non impedit meritum præsentis gratiæ, & operum supernaturalium. Tum quia mendacium illud fuit officiosum, ideoque lenis ac venialis culpa: peccatum autem veniale, sicut non tollit gratiam, ita nec meritum vitæ æternæ.

ARTICULUS V.

MANSIONES CÆLESTES

Quomodo à iustis in hac vitâ ædificentur.

ARCHITECTONICA loquendi formula Christus D. iustorum in cælis decreta præmia vocat *Mansiones*, siue *habitacula*, *Domicilia*, & *ædificia*, nam in his manent inhabitantes, quæ antequam inhabitentur construuntur, in hac vitâ ab iis ipsis; qui inhabitabunt. *In Domo*, inquit, *Patris mei mansiones multe sunt*, Joannis XIV. Cùm enim dixisset se iturum ad Patrē, & Petrum se postea eodē sequaturū, non factâ aliorum Discipulorū mentione, metuebant illi ne Domo Patris & cælo excluderētur. Hunc metum iis demit, asseritq; Domum Patris, non esse angustū aliquod palatium, sed ciuitate qualibet maxima, immò regno & orbe terrarum maiorem: in ea verò esse variorum diuersa Domicilia pro meritorum disparitate. Alium metum Apostolorū suggerit S. Augustinus: quia enim audiuerant, Petro negationē Christi prædictam: *Non cantabit gallus donec*, vt à turbatione recrearētur. subiungit illud de Domo Patris & Mansionibus in illa, vt considerent se etiam post pericula tentationum, apud Christum cum Deo mansuros. Iovinianus hæresiarcha Mansiones de quibus Christus, in terrâ cōstruendas docebat, & significare diuersas per terrarū orbem Ecclesias. Sed egregie is confutatur à D. Hieronymo, l. 2. in *Iovin. c. 5*. Clarū enim est quod Christus loquatur de mansionibus cælestibus. *Manifestissime docet Euangelium*, scribit

N 3 S. Doctor,